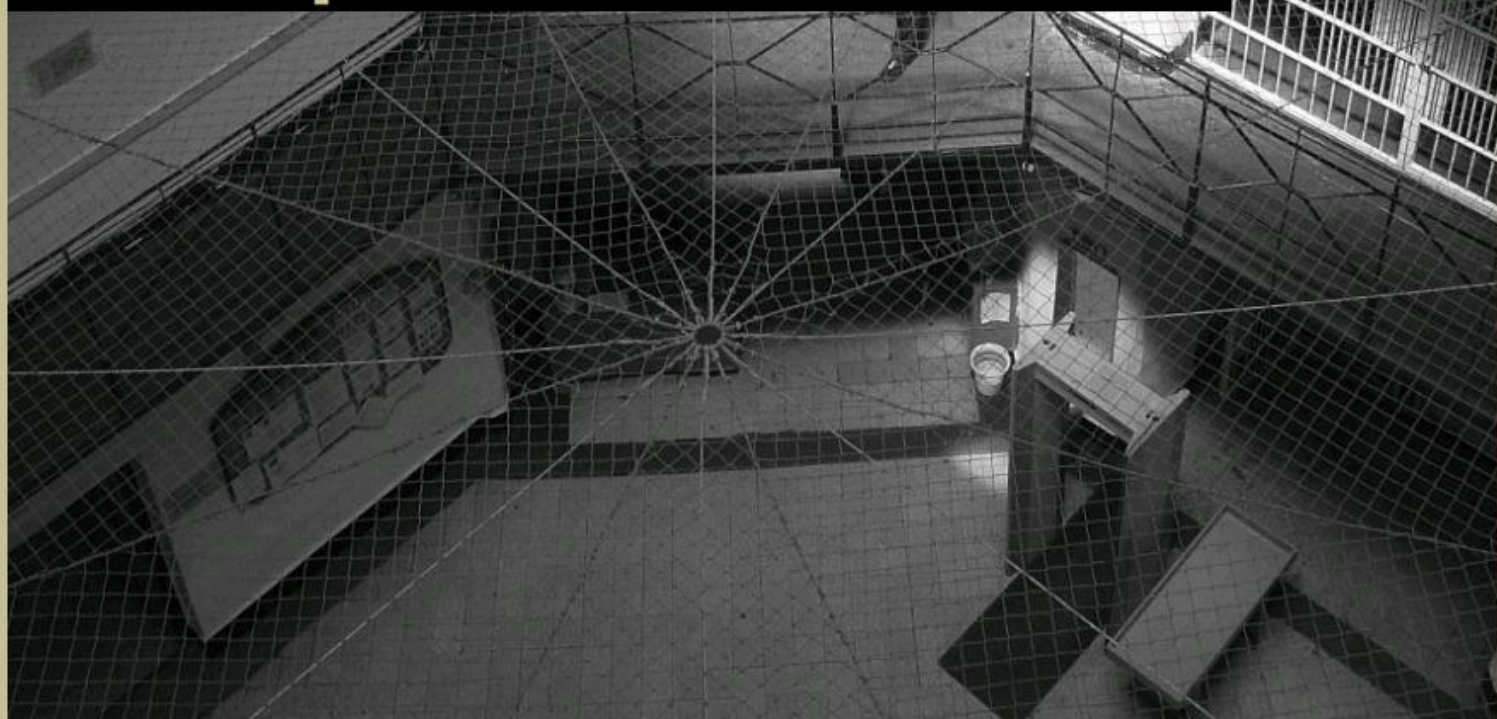

2015/1

BÖRTÖNSTATISZTIKAI SZEMLE

BÜNTETÉS - VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET

BÖRTÖNSTATISZTIKAI SZEMLE

Szerkesztő

Somogyvári Mihály bv. főhadnagy
Drexler Bernadett
Banyárné Sánta Livia bv. őrnagy

Borító fotó

Apró Andrea

Adatforrások

Biztonsági Főosztály
Fogvatartási Ügyek Főosztálya
Gazdasági Társaságok Főosztálya
Jogi és Adatkezelési Főosztály
Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály
Személyügyi és Szociális Főosztály

Impresszum

Kiadja
a Büntetés-végrajtás Országos Parancsnoksága
Stratégiai Elemzési és Tervezési Főosztály

1054 Budapest, Steindl Imre u. 8.

Kiadásért felelős személy:
Csóti András bv. vezérőrnagy, országos parancsnok

Szerkesztésért felelős személy:
Somogyvári Mihály bv. főhadnagy

ISSN 2416-0881

2015

TARTALOM

I. <i>Bevezető</i>	3
II. <i>Fogvatartotti statisztikák</i>	4
Fogvatartottak száma és demográfiai adatai	4
Fogvatartással összefüggő adatok	7
Oktatási, képzési adatok	13
III. <i>Szakmai tevékenységre vonatkozó adatok</i>	15
Biztonsági tevékenységre vonatkozó adatok	15
A munkáltatási adatok	16
IV. <i>Személyi állományra vonatkozó statisztikák</i>	17
Alapvető adatok	17
Fluktuáció	18
Képesítési adatok	19
V. <i>Nemzetközi kitekintés</i>	20
Fogvatartotti ráta	21
Zsúfoltság	21
Öngyilkosság	22
Fogvatartotti és személyi állomány létszámának aránya	23
Külföldi fogvatartottak létszáma, aránya	24
VI. <i>Időskorú fogvatartottak jellemző adatai</i>	26
VII. <i>Fogalomtár</i>	29

I. BEVEZETŐ

Jelen kiadvány célja, hogy időszaki statisztikákat szolgáltatson a Büntetés-végrehajtási Szervezet által fogvatartottak főbb adatairól, illetve a szervezet tevékenységéről. Közérdekű adatszolgáltatás törvényi kötelezettsége mellett széleskörű és aktuális háttérrel kívánunk biztosítani kutatások, elemzések elkészítéséhez.

A fogvatartotti adatokat a Büntetés-végrehajtási Szervezet fogvatartotti nyilvántartó szoftveréből lekért statisztikákból, illetve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága egyes főosztályainak adatgyűjtései alapján állítottuk össze.

A statisztikák értelmezésénél figyelembe kell venni, hogy a fogvatartottakra vonatkozó számok dinamikus adatok, a fogvatartottak létszáma egy nap alatt akár többször is változhat. Ebből fakadóan a statisztikák egy része csak az adatok előállításának dátumával együtt értelmezhető, továbbá az összehasonlíthatóság és az elemzések megkönnyítése érdekében elsősorban százalékos mutatókkal dolgozunk.

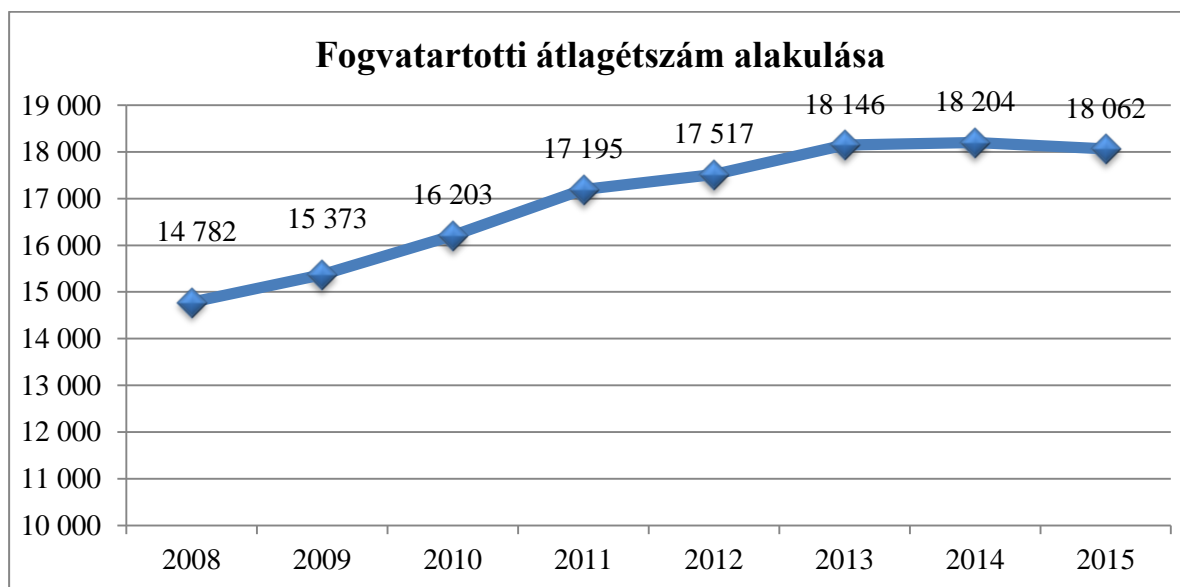
A fogvatartotti létszámok alakulásának nemzetközi összehasonlításához az Európa Tanács SPACE-I kiadványai adják a legátfogóbb, standard viszonyítási alapot. A hazai adatok mellett bemutatott európai összehasonlító statisztikákat is a SPACE-I kiadványok másodelemzésével készítjük. Az Európa Tanács tagországai által szolgáltatott adatok feldolgozása jelentős időt vesz igénybe, így a SPACE kiadványok is – akár többéves – késéssel jelennek meg.

A kiadvány az általános szervezeti adatokon túl minden alkalommal tartalmaz egy speciális fogvatartotti csoportokra, vagy a büntetés-végrehajtás egy speciális területére vonatkozó fejezetet. Jelen számban az időskorú fogvatartottakra vonatkozó adatokat mutatjuk be részletesebben.

II. FOGVATARTOTTI STATISZTIKÁK

Fogvatartottak száma és demográfiai adatai

A fogvatartotti populáció átlagos létszáma folyamatosan növekvő tendenciát mutat, a 2015. januári adatok alapján azonban az előző évi átlaghoz képest kevesebb, 18 062 fő volt fogvatartva.¹

1. ábra

<i>Fogvatartottak nemi és életkor szerinti megoszlása</i>				
	<i>Összes fogvatartott</i>		<i>Fiatalkorú fogvatartott (14-21 év)</i>	
<i>Férfi</i>	16 692 fő	92,42%	1 272 fő	95,21%
<i>Nő</i>	1 370 fő	7,58%	64 fő	4,79%
<i>Összesen:</i>	18 062 fő	100,00%	1 336 fő	100,00%
			<i>Összesen: 7,39%</i>	

1. táblázat

A fogvatartottak demográfiai adatai alapján elmondható, hogy mindössze 7,58%-uk nő, míg 7,39%-uk fiatalkorú fogvatartott.

¹ A feltüntetett legfrissebb 2015-re vonatkozó adatok – amennyiben nincs más megjelölve – 2015. január 6-i állapotot tükröznek.

Életkor szerinti megoszlás		
Életkor csoportok	Fő	%
<i>16 évesnél fiatalabb</i>	14	0,08
<i>16-18 év</i>	236	1,31
<i>19-24 év</i>	2 760	15,28
<i>25-29 év</i>	2 710	15,00
<i>30-39 év</i>	5 668	31,38
<i>40-49 év</i>	4 437	24,57
<i>50-59 év</i>	1 732	9,59
<i>60 évesnél idősebb</i>	505	2,80

A fogvatartottak életkor szerinti megoszlásában az tapasztalható, hogy legnagyobb számban a 30-50 év közötti korosztály van jelen, más bontást figyelembe véve azt találtuk, hogy ezen belül is a 31-45 évig terjedő csoport a legerősebben reprezentált. Ez a korosztály adja a fogvatartotti összpopuláció 45%-át.

2. táblázat

Életkorcsoportok százalékos megoszlása és az átlag életkor változása						
Korcsoport/%	2010.12.31	2011.12.31	2012.12.31	2013.12.31	2014.12.31	2015.03.23
<i>18 év alatt</i>	1,06	0,87	1,03	0,84	0,61	0,56
<i>18 - 21 éves</i>	8,52	8,29	8,53	7,77	6,84	6,59
<i>22 - 24 éves</i>	9,24	8,95	8,98	9,44	9,35	9,15
<i>25 - 29 éves</i>	16,24	15,76	15,00	15,41	15,10	15,38
<i>30 - 39 éves</i>	34,10	34,04	33,24	31,90	31,32	31,22
<i>40 - 49 éves</i>	20,68	21,44	22,45	23,37	24,58	24,55
<i>50 - 59 éves</i>	8,43	8,81	8,64	9,14	9,54	9,85
<i>60 éves vagy idősebb</i>	1,74	1,83	2,14	2,13	2,66	2,71
<i>Átlagéletkor:</i>	35 év 3 hónap	35 év 8 hónap	35 év 9 hónap	36 év 1 hónap	36 év 8 hónap	36 év 9 hónap

3. táblázat

A fenti táblából jól látható, hogy ha lassan is, de folyamatosan csökken a fiatalok – mind a 18 év alatti, mind a 18 és 21 év közötti – fogvatartottak aránya. A 30 és 49 év közötti fogvatartottak teszik ki a létszám 55-56%-át, azonban ez az arány nagyjából állandó, míg az időskorú fogvatartottak száma évről évre növekszik, mint ahogy a fogvatartotti populáció átlag életkora is.

Fogvatartottak lakcím szerinti megyei eloszlása			
Megye	Fő	%	Ráta
<i>Budapest</i>	2 976	16,48	17,06
<i>Bács-Kiskun</i>	984	5,45	19,04
<i>Baranya</i>	588	3,26	15,72
<i>Békés</i>	524	2,90	14,75
<i>Borsod-Abaúj-Zemplén</i>	2 056	11,38	30,46
<i>Csongrád</i>	578	3,20	14,19
<i>Fejér</i>	470	2,60	11,20
<i>Győr-Moson-Sopron</i>	480	2,66	10,66
<i>Hajdú-Bihar</i>	1 208	6,69	22,39
<i>Heves</i>	578	3,20	19,04
<i>Jász-Nagykun-Szolnok</i>	854	4,73	22,27
<i>Komárom-Esztergom</i>	651	3,60	21,65
<i>Nógrád</i>	427	2,36	21,52
<i>Pest</i>	1 618	8,96	13,25
<i>Somogy</i>	730	4,04	23,14
<i>Szabolcs-Szatmár-Bereg</i>	1 273	7,05	22,68
<i>Tolna</i>	258	1,43	11,32
<i>Vas</i>	270	1,49	10,61
<i>Veszprém</i>	493	2,73	14,13
<i>Zala</i>	371	2,05	13,27
<i>Hajléktalan</i>	105	0,70	N.r. ²
<i>Nincs adat</i> ³	570	3,78	N.r.
<i>Összesen:</i>	18 062	100,00	18,28

4. táblázat

A fogvatartottak lakóhely szerinti megyei eloszlása csupán annyit mutat, hogy a valamilyen jogcím alatt szabadságvesztést töltő fogvatartottak (lásd később a jogcím szerinti bontást) milyen megyei eloszlásban reprezentáltak.

Az adatok a bebörtönzés előtti állandó, bejelentett lakóhelyre vonatkoznak. A szabadulás előtti vagy utáni valós tartózkodási hely ettől különbözhet.

A táblázatban külön oszlopban jelöltük, hogy lakóhely szerint a fogvatartottak hány százaléka származik az adott megyéből, továbbá azt, hogy a megyei lakossághoz viszonyítva 10 ezer főre vetítve mekkora a fogvatartotti ráta. Megyei eloszlásában megfigyelhető például Borsod-Abaúj-Zemplén megye erőteljesen kiugró értéke.

Fontos leszögezni azonban, hogy az adatok nem egy adott megyére vonatkozó bűnözési képet mutatnak. Egy adott területi egység bűnözési helyzetéről a bírósági, rendőrségi statisztikák adnak közelebbi képet, bár azok is csak a felderített bűncselekményekre vonatkozóan.

² A későbbiekben „N.r.” rövidítéssel jelöljük azon eseteket, amelyek a vizsgált szempontból nem relevánsak.

³ A későbbiekben „N.a.” rövidítéssel jelöljük azon esetek számát, amelyekről nem állt rendelkezésre adat.

Fogvatartással összefüggő adatok

Éves átlagléttszámok és éves átlag telítettség (2014)					
Országos bv. intézetek			Megyei bv. intézetek		
	Éves átlag létszám	Átlag-telítettség		Éves átlag létszám	Átlag-telítettség
<i>Állampusztai O.Bv. Intézet</i>	1 114	136,9%	<i>Bács-Kiskun Megyei Bv. Intézet</i>	295	123,9%
<i>Balassagyarmati Fegyház és Börtön</i>	531	165,4%	<i>Baranya Megyei Bv. Intézet</i>	218	127,5%
<i>Budapesti Fegyház és Börtön</i>	1 556	163,3%	<i>Békés Megyei Bv. Intézet</i>	115	133,7%
<i>Kalocsai Fegyház és Börtön</i>	382	159,2%	<i>Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bv. Intézet</i>	485	144,8%
<i>Közép-dunántúli O.Bv. Intézet</i>	1 352	141,3%	<i>Fővárosi Bv. Intézet</i>	1 688	156,4%
<i>Márianosztrai Fegyház és Börtön</i>	719	161,9%	<i>Győr-Moson-Sopron M.Bv. Intézet</i>	187	118,4%
<i>Pálhalmai O.Bv. Intézet</i>	1 580	136,1%	<i>Hajdú-Bihar Megyei Bv. Intézet</i>	291	164,4%
<i>Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön</i>	418	158,9%	<i>Heves Megyei Bv. Intézet</i>	215	170,6%
<i>Sopronkőhidai Fegyház és Börtön</i>	766	148,4%	<i>Jász-Nagykun-Szolnok M.-i Bv. Intézet</i>	242	172,9%
<i>Szegedi Fegyház és Börtön</i>	1 604	132,6%	<i>Somogy Megyei Bv. Intézet</i>	188	145,7%
<i>Szombathelyi O.Bv. Intézet</i>	816	102,0%	<i>Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bv. Intézet</i>	208	146,5%
<i>Tiszalöki O. Bv. Intézet</i>	778	111,1%	<i>Tolna Megyei Bv. Intézet</i>	130	134,0%
<i>Váci Fegyház és Börtön</i>	842	161,3%	<i>Veszprém Megyei Bv. Intézet</i>	256	129,3%
<i>Fiatalkorúak Bv. Intézete</i>	864	107,1%	<i>Zala Megyei Bv. Intézet</i>	116	136,5%
Összesen:	13 322	137,2%	Összesen:	4 634	146,6%
Intézmények					
<i>Büntetés-végrehajtás Központi Kórház</i>	39	13,1%	<i>Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet (IMEI)</i>	209	67,2%

5. táblázat

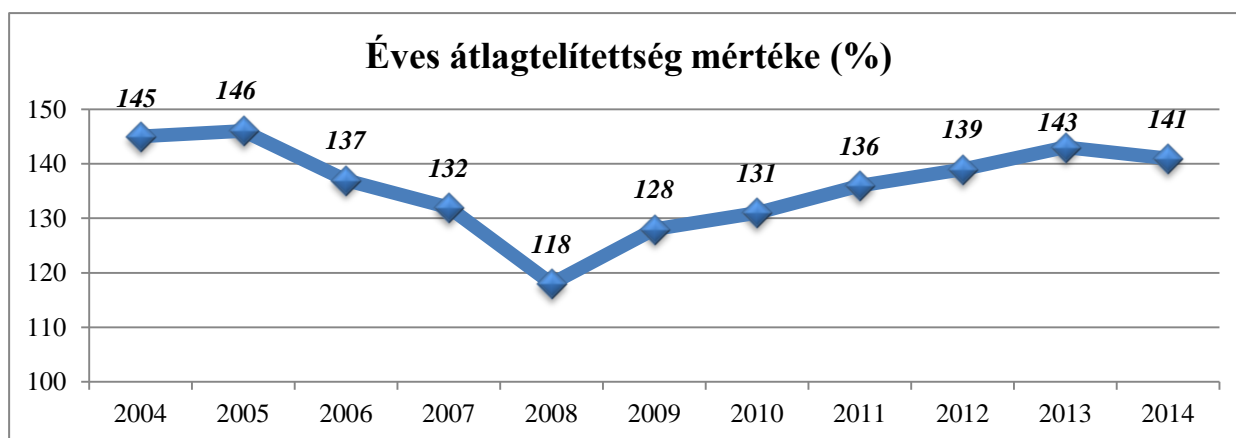
Az intézetekben elhelyezett átlagléttszáma látható az előző oldalon szereplő táblázatban, közvetlenül mellette közölve az intézetek átlagtelítettségének mutatóját. Ez a mutató átlagosan 141%, de megfigyelhető, hogy igen eltérően oszlanak meg az értékek, az optimális 100% körülülről a rendkívül magas 172,9%-ig terjed ennek mértéke. Ahogy tehát a táblázatban is észrevehető, az elhelyezett fogvatartottak létszáma nincs közvetlen összefüggésben a túlszűfolttsággal (jó példa erre az ország két PPP konstrukcióban épült börtöne, a Szombathelyi és a Tiszalöki Országos Bv. Intézet, amely a 700 és 800 fős befogadóképességével nagyobb intézetnek tekinthető, telítettség mutató szempontjából azonban a legkevésbé zsűfolt intézetek közé tartozik).⁴

Az 5 legnagyobb elhelyezett átlagléttszámmal bíró bv. intézet	
<i>Fővárosi Bv. Intézet</i>	1 688 fő
<i>Szegedi Fegyház és Börtön</i>	1 604 fő
<i>Pálhalmi Országos Bv. Intézet</i>	1 580 fő
<i>Budapesti Fegyház és Börtön</i>	1 556 fő
<i>Közép-dunántúli Országos Bv. Intézet</i>	1 352 fő

6. táblázat

Az 5 legzsűfoltabb bv. intézet (átlagtelítettség mutatója)	
<i>Jász-Nagykun-Szolnok M.-i Bv. I.</i>	172,9%
<i>Heves Megyei Bv. Intézet</i>	170,6%
<i>Balassagyarmati Fegyház és Börtön</i>	165,4%
<i>Hajdú-Bihar Megyei Bv. Intézet</i>	164,4%
<i>Budapesti Fegyház és Börtön</i>	163,3%

7. táblázat

2. ábra

Az intézetek átlagos túltelítettségének háttérében leginkább a büntetőtörvénykezésből és a férőhelyek alakulásából (férőhelyek létesítése, átstrukturálása) fakadó okok állnak.

A büntetés-végrehajtási intézetek túltelítettsége az európai országok egy jelentős részében igen komoly, megoldásra váró problémákat okoz. Ezen kihívásoknak a magyar büntetés-végrehajtás a telítettség-kiegyenlítő programjával, folyamatos férőhelybővítési projektekkkel és új intézetek létrehozásával kíván eleget tenni.

⁴ A Szombathelyi és a Tiszalöki Országos Bv. Intézet adatai mögött többek közt a PPP konstrukcióból fakadó sajátosságok állnak.

Fogvatartással kapcsolatos adatok							
Végrehajtási fok⁵	Összesen	Teljes populáció		21 év alatti korcsoport		Fiatalkorúak	
		Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
<i>Fegyház</i>	3 869	3 677	192	55	2	N.r.	N.r.
<i>Börtön</i>	7 825	7 207	618	451	22	154	8
<i>Fogház</i>	1 120	1 023	97	151	5	134	5
<i>Büntetőjogi elzárás</i>	32	30	2	0	0	N.r.	N.r.
<i>Előzetes, elsőfokú ítéletig</i>	3 446	3 153	293	364	24	N.r.	N.r.
<i>Előzetes, nem jogerősen elítélt</i>	851	790	61	73	3	N.r.	N.r.
<i>Elzárás</i>	271	223	48	25	4	N.r.	N.r.
<i>Fiatalkorú előzetes, elsőfokú ítéletig</i>	98	N.r.	N.r.	N.r.	N.r.	94	4
<i>Fiatalkorú előzetes, nem jogerősen elítélt</i>	23	N.r.	N.r.	N.r.	N.r.	22	1
<i>Ideiglenes kényszergyógykezelés</i>	26	19	7	0	0	N.r.	N.r.
<i>Kényszergyógykezelés</i>	151	129	22	0	0	N.r.	N.r.
<i>Közérdekű munka átváltoztatása (fogház)</i>	96	89	7	0	0	N.r.	N.r.
<i>Pénzbüntetés átváltoztatása (fogház)</i>	233	217	16	21	0	N.r.	N.r.
<i>Átadás átvételi letartóztatott</i>	17	15	2	0	0	N.r.	N.r.
<i>Bv. átvételi letartóztatott</i>	4	4	0	0	0	N.r.	N.r.
<i>Összesen:</i>	18 062						

8. táblázat

A fogvatartottak több mint 70%-a jogerősen elítélt, ezek közül is a börtön fokozatú büntetések dominálnak. Fiatalkorú fogvatartottak esetében csak fogház és börtön fokozat szabható ki.

Szucid cselekmények						
Év		2010	2011	2012	2013	2014
<i>Fogvatartottak létszáma</i>		16 203	17 195	17 517	18 146	18 204
<i>Öngyilkosság</i>	Fő	7	9	8	7	6
	Ráta ⁶	4,32	5,23	4,56	3,85	3,29
<i>Öngyilkossági kísérlet</i>	Fő	75	36	34	42	49
	Ráta	46,28	20,93	19,4	23,14	26,91

9. táblázat

Az öngyilkosságra és öngyilkossági kísérletre vonatkozó fenti számok csak azokat az eseteket jelölik, amelyek mögött valós⁷ szucid krízis áll.

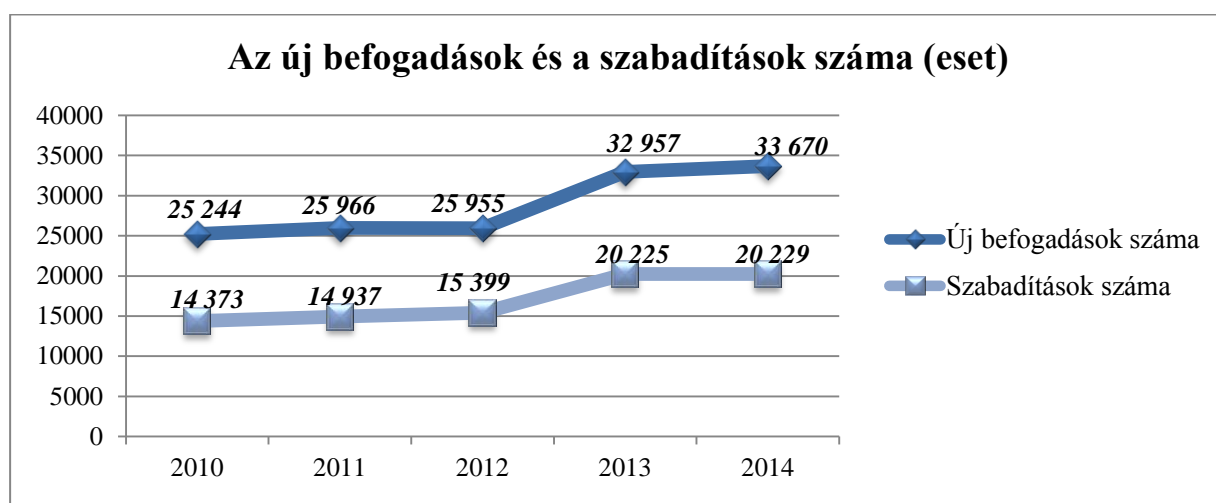
Az intézeteken belüli önkárosítások mögött ugyanis nem feltétlenül áll valós meghalási szándék. Azok hátterében *feszültség-levezetés* (falc), illetve a *prizonális problémák* által

⁵ A táblázatban feltüntetett végrehajtási fokozatok magyarázata a kiadvány Fogalomtárában olvasható.

⁶ Ráta: 10.000 fogvatartottra jutó érték, arányszám.

⁷ Olyan eseteket értünk valós szucid krízis alatt, ahol az exploráció, tesztek, és egyéb pszichológiai módszerek által közvetlen öngyilkossági veszélyhelyzet mutatható ki.

kiváltott (idetartoznak a helyzeti előnyök megszerzésében motivált „manipulatívnak” nevezhető) cselekmények is állhatnak. Ezen utóbbi esetek – tehát a nem valós szuicid szándékú kisebb önkárosítások – adatai a fenti táblázatban nem szerepelnek.

3. ábra

A börtönökben éppen aktuálisan fogvatartott személyek létszámát az új befogadások és a szabadítások aránya határozza meg. Ezek alakulása figyelhető meg az előző ábrán. A 2012 és 2013 közötti esetszámbeli növekedés a fogvatartotti létszám növekedésével mutat hasonlóságot, amelyek háttérében a büntetőpolitika szigorodása, a háromsapás intézményének bevezetése, az elzárást végrehajtásának bv. feladatkörébe utalása, és az ezzel összefüggésben megjelenő további társadalmi hatások állhatnak.

Visszaesési mutatók (összes fogvatartott)		
Visszaesési fok⁸	fő	%
<i>Első büntényes</i>	8 232	45,58
<i>Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő</i>	619	3,43
<i>Különös visszaeső</i>	1 569	8,69
<i>Visszaeső</i>	2 980	16,50
<i>Többszörös visszaeső</i>	2 656	14,70
<i>Erőszakos többszörös visszaeső</i>	251	1,39
<i>N.a.⁹</i>	1 755	9,72
<i>Összesen:</i>	18 062	100,00

10. táblázat

A visszaesési adatok alapján látható, hogy az összes fogvatartott közel fele első büntényes, vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő.

⁸ A táblázatban feltüntetett visszaesési fokok magyarázata a kiadvány Fogalomtárában olvasható.

⁹ Ez a kategória az elzárásosok, előzetes és elítélt fogvatartottak, a külföldi fogvatartottak, valamint az ideiglenesen befogadottak és ideiglenesen megőrzésre befogadottak egy részét takarja, akiknél vagy a bíróság nem állapította meg a visszaesési fokot, vagy az nem szerepelt a bírói ítéletben.

Fogház, börtön, fegyház és büntetőjogi elzárásra ítélt visszaesési mutatói		
Visszaesési fok	fő	%
<i>Első büntényes</i>	5 086	39,59
<i>Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő</i>	564	4,39
<i>Különös visszaeső</i>	1 465	11,40
<i>Visszaeső</i>	2 016	15,69
<i>Többszörös visszaeső</i>	2 424	18,87
<i>Erőszakos többszörös visszaeső</i>	237	1,84
<i>N.a.</i>	1 054	8,20
<i>Összesen:</i>	12 846	100,00

11. táblázat

Külföldi állampolgárságú fogvatartottak					
Ország	Fő	%	Ország	Fő	%
<i>Románia</i>	226	32,06	<i>Holland Királyság</i>	3	0,43
<i>Szerbia</i>	83	11,77	<i>Lett Köztársaság</i>	3	0,43
<i>Vietnami Szocialista Köztársaság</i>	57	8,09	<i>Moldovai Köztársaság</i>	3	0,43
<i>Ukrajna</i>	44	6,24	<i>Bangladesi Népi Köztársaság</i>	2	0,28
<i>Szlovák Köztársaság</i>	34	4,82	<i>Bosznia-Hercegovina Köztársaság</i>	2	0,28
<i>Nigériai Szövetségi Köztársaság</i>	23	3,26	<i>Iráni Iszlám Köztársaság</i>	2	0,28
<i>Afganisztáni Iszlám Állam</i>	17	2,41	<i>Marokkói Királyság</i>	2	0,28
<i>Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság</i>	17	2,41	<i>Olasz Köztársaság</i>	2	0,28
<i>Bolgár Köztársaság</i>	15	2,13	<i>Tanzániai Egyesült Köztársaság</i>	2	0,28
<i>Németországi Szövetségi Köztársaság</i>	15	2,13	<i>Venezuelai Köztársaság</i>	2	0,28
<i>Albán Köztársaság</i>	14	1,99	<i>Amerikai Egyesült Államok</i>	1	0,14
<i>Török Köztársaság</i>	13	1,84	<i>Belga Királyság</i>	1	0,14
<i>Kínai Népköztársaság</i>	12	1,7	<i>Brazil Szövetségi Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Montenegró</i>	11	1,56	<i>Egyesült Arab Emírségek</i>	1	0,14
<i>Horvát Köztársaság</i>	10	1,42	<i>Francia Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Izrael Állam</i>	8	1,13	<i>Grúz Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Macedónia</i>	8	1,13	<i>Indiai Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Cseh Köztársaság</i>	7	0,99	<i>Kanada</i>	1	0,14
<i>Koszovói Köztársaság</i>	6	0,85	<i>Kenyai Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Lengyel Köztársaság</i>	6	0,85	<i>Libériai Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Kameruni Köztársaság</i>	5	0,71	<i>Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság</i>	1	0,14
<i>Oroszországi Föderáció</i>	5	0,71	<i>Nigeri Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Oszták Köztársaság</i>	5	0,71	<i>Spanyol Királyság</i>	1	0,14
<i>Szerbia-Montenegró SCG (Jugoszlávia)</i>	5	0,71	<i>Szaúd-Arábia Királyság</i>	1	0,14
<i>Szíriai Arab Köztársaság</i>	5	0,71	<i>Thaiföldi Királyság</i>	1	0,14
<i>Egyiptomi Arab Köztársaság</i>	4	0,57	<i>Tunéziai Köztársaság</i>	1	0,14
<i>Pakisztáni Iszlám Köztársaság</i>	4	0,57	<i>Ismeretlen, hiányzó vagy nem szereplő</i>	4	0,57
<i>Görög Köztársaság</i>	3	0,43			
<i>Összesen:</i>			705 fő		100%

12. táblázat

A fogvatartotti populáció kevesebb, mint 4%-a külföldi állampolgárságú, ami azt jelenti, hogy a fogvatartottak létszámának növekedése mellett az arányok nem változtak érdemben (lásd nemzetközi összehasonlító tábláknál az idősor adatait). Az adatok egyik érdekessége, hogy külföldi fogvatartottak 47,23%-a európai uniós országok állampolgára.

A külföldi állampolgárságú fogvatartottak összlétszámához képest a környező országokbeli állampolgárságú fogvatartottak aránya

1. térkép

	Románia	32,05%	Szlovák Köztársaság	4,82%	
	Szerbia	11,77%	Horvát Köztársaság	1,41%	
	Ukrajna	6,24%	Oszták Köztársaság	0,70%	
	Szlovénia	0,00%			

A külföldi állampolgárságú fogvatartottak összesen 57,02%-a szomszédos országok állampolgára.

Oktatási, képzési adatok

Beiskolázási mutatók									
Tanév	Általános iskola		Középiskola		Szakképzés		Felsőfokú		Összesen
	Fő	(%)	Fő	(%)	Fő	(%)	Fő	(%)	
2001/2002	811	37,10	137	6,27	1238	56,63	N.a.	N.a.	2 186
2002/2003	904	39,56	190	8,32	1191	52,12	N.a.	N.a.	2 285
2003/2004	991	46,75	240	11,32	889	41,93	N.a.	N.a.	2 120
2004/2005	889	33,91	383	14,61	1350	51,49	N.a.	N.a.	2 622
2005/2006	878	44,28	457	23,05	648	32,68	N.a.	N.a.	1 983
2006/2007	789	35,29	497	22,23	950	42,49	N.a.	N.a.	2 236
2007/2008	908	48,45	451	24,07	515	27,48	N.a.	N.a.	1 874
2008/2009	968	47,85	715	35,34	340	16,81	N.a.	N.a.	2 023
2009/2010	896	43,41	933	45,20	235	11,39	N.a.	N.a.	2 064
2010/2011	1 020	42,50	878	36,58	479	19,96	23	0,96	2 400
2011/2012	1 159	42,55	920	33,77	606	22,25	39	1,43	2 724
2012/2013	787	34,78	836	36,94	602	26,60	38	1,68	2 263
2013/2014	1 151	42,07	819	29,93	720	26,32	46	1,68	2 736
2014/2015	1 083	34,91	858	27,66	1131	36,46	30	0,97	3 102

13. táblázat

Az iskolarendszerű oktatás a reintegráció alappillére. A beiskolázási mutatók és a belső arányok értelmezésénél célszerű figyelembe venni a fogvatartotti populáció mértékét, a fogvatartottak iskolai végzettségének változását, illetve a munkaerőpiaci trendeket is. Az értékeket befolyásolhatják a piacképes képzések megszerzésének képzettségi előfeltételei is (például egyes szakmaképzések feltétele a 10. évfolyam elvégzése).

Iskolai végzettség												
	Teljes populáció						21 év alatti korosztály					
	Összesen		Férfi		Nő		Összesen		Férfi		Nő	
	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%
<i>Analfabéta</i>	151	0,84	118	0,71	33	2,44	3	0,23	3	0,24	0	0,00
<i>Kevesebb, mint 8 oszt.</i>	2271	12,62	2024	12,16	247	18,23	332	24,92	314	24,74	18	28,57
<i>Általános iskola</i>	8736	48,54	8111	48,74	625	46,13	722	54,20	686	54,06	36	57,14
<i>Befejezetlen középiskola</i>	1287	7,15	1178	7,08	109	8,04	218	16,37	211	16,63	7	11,11
<i>Szakiskola</i>	3254	18,08	3160	18,99	94	6,94	31	2,33	30	2,36	1	1,59
<i>Érettségi</i>	1828	10,16	1648	9,90	180	13,28	25	1,88	24	1,89	1	1,59
<i>Egyetem-főiskola</i>	469	2,61	402	2,42	67	4,94	1	0,08	1	0,08	0	0,00
Összesen	17996	100	16641	100	1335	100	1332	100	1269	100	63	100
N.a.	66		51		15		4		3		1	

14. táblázat (2015. január 6-i adatok)

Az iskolázottságra vonatkozó adatok értelmezéséhez szükséges figyelembe venni, hogy az értékek egy aktuális állapotot rögzítenek. A táblázatban tehát a fogvatartás kezdődőpontja óta, a fogvatartás során megszerzett végzettség is szerepel hozzáadódva a már korábban megszerzett végzettséghez.

<i>Iskolai végzettség (%)</i>	<i>2010</i>			<i>2015</i>		
	<i>Teljes</i>	<i>Férfi</i>	<i>Nő</i>	<i>Teljes</i>	<i>Férfi</i>	<i>Nő</i>
<i>Analfabéta</i>	1,02	0,88	2,93	0,84	0,71	2,44
<i>Kevesebb, mint 8 osztály</i>	27,48	27,21	30,5	12,62	12,16	18,23
<i>Általános iskola</i>	46,28	46,41	44,42	55,70	55,82	54,17
<i>Szakiskola</i>	14,94	15,52	6,61	18,08	18,99	6,94
<i>Érettségi</i>	7,71	7,56	9,71	10,16	9,90	13,28
<i>Egyetem-főiskola</i>	2,57	2,4	4,81	2,61	2,42	4,94

15. táblázat

Az iskolázottsági adatok öt évvel ezelőtti értékeinek összehasonlításában összességében javuló értékeket látunk. A tendencia háttérében a büntetés-végrehajtási reintegrációs projektek állhatnak a fogvatartotti populáció alapvető iskolázottságának javulása mellett.

III. SZAKMAI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓ ADATOK

Biztonsági tevékenységre vonatkozó adatok

<i>Biztonságra vonatkozó adatok</i>						
<i>Év</i>		<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
<i>Fogvatartottak létszáma</i>		16 203	17 195	17 517	18 146	18 204
<i>Fogolyszökés büntette</i>	Fő	2	1	3	0	2
	Ráta	1,23	0,58	1,71	0	1,09
<i>Kábítószergyanús anyag előtalálása</i>	eset	76	81	70	123	179
	Ráta	46,9	47,1	39,96	67,78	98,33

16. táblázat

A fogolyszökések esetében szükséges megkülönböztetni a vétségi és a büntetti alakzatot. Vétségi alakzat, ha a fogvatartott az engedélyezett szabadságvesztés-büntetés félbeszakítás, eltávozás, rövid tartamú eltávozás vagy kimaradás tartamának elteltével a büntetés-végrehajtás alóli kibúvásának céljából a megjelölt határidőn belül nem tér vissza a bv. intézetbe. Fogolyszökés büntettéről akkor beszélhetünk, ha a fogvatartott a bv. őrizete alól kivonja magát (az intézet zárt és/vagy őrzött területéről, szállítójárművéről megszökik). A fenti táblázat az utóbbi eseteket mutatja be.

A kábítószergyanús anyagokra vonatkozó adatok nem ténylegesen a kábítószeres becsempészésre tett kísérletek számát jelölik. A számok azt mutatják, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek hány esetben koboztak el olyan anyagokat, melyek esetében felmerült a kábítószer gyanúja. Az elkobzott anyagok ezután rendőrségi szakértőkhöz kerülnek, pontos visszajelzés viszont nem áll rendelkezésre arról, hogy az elkobzott anyagok ténylegesen hány százaléka volt kábítószer.

<i>Előállítás - szállítás</i>					
<i>Év</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
<i>Fogvatartottak létszáma</i>	16 203	17 195	17 517	18 146	18 204
<i>Előállítások (fő)</i>	20 556	21 205	20 648	22 463	25 711
<i>Előállítások (eset)</i>	55 735	56 618	55 558	59 550	67 879
<i>Szállítások (Fő)</i>	62 747	63 620	62 954	67 519	67 065

17. táblázat

Az előállítás a fogvatartottak bíróságra, ügyészségre, orvosi ellátásra stb. való előállítását jelenti. Az egyes bv. szervek esetében az előállítások száma függ a fogvatartotti létszámtól, szakmai profiljától, rendeltetésétől is. A szállítások többek közt a fogvatartottak megfelelő bv. intézetbe, egészségügyi intézetbe vagy előállítás céljából történő szállítását jelentik.

Az adatok összességében a Büntetés-végrehajtási Szervezet tevékenységét leíró, egyfajta leterheltségi mutatóként értelmezhetőek.

A munkáltatási adatok

Munkáltatott fogvatartottak átlagos állományi létszáma			
(fő)	2012	2013	2014
<i>Bv. gazdasági társaságok általi munkáltatás</i>	3 570	3 753	4 137
ebből ipari társaságnál munkáltatott:	1 653	1 846	2 082
ebből mg-i társaságnál munkáltatott:	1 917	1 907	2 055
<i>Intézeti munkáltatás</i>	2 430	2 765	2 741
<i>PPP munkáltatás</i>	781	723	684
<i>Összesen:</i>	6 781	7 241	7 562

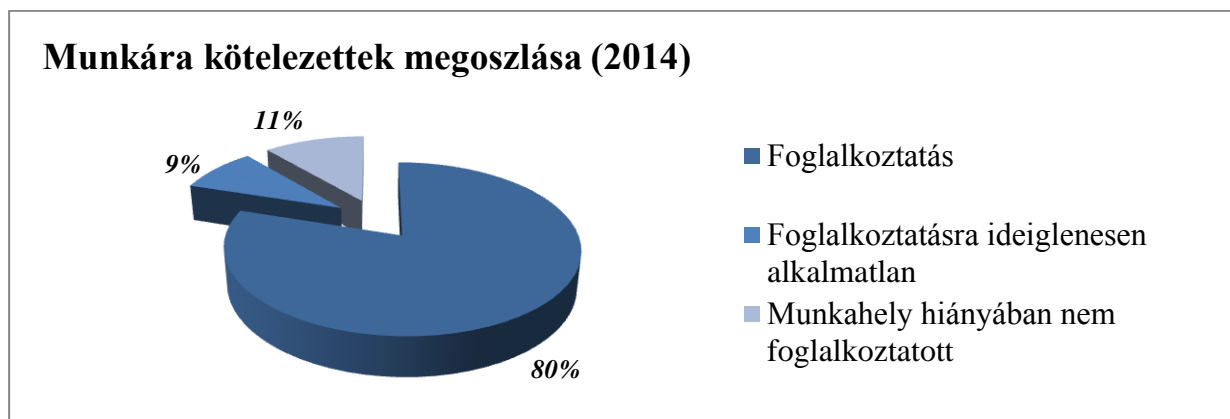
18. táblázat

A fogvatartottak reintegrációjának, a társadalomba való visszavezetésének legfontosabb eleme, eszköze a munkáltatás. A munkával történő foglalkoztatás jelleg szerinti csoportosítása látható a fenti táblázatban.

Fogvatartottak foglalkoztatása	
<i>Éves átlagléttség (fő)</i>	2014
<i>Munkára kötelezett fogvatartottak átlagléttszáma</i>	11 746
<i>Munkáltatott</i>	7 562
<i>ebből:</i> gazdasági társaságok által	4 137
bv. intézetek által	2 741
PPP keretében	684
<i>Egyéb foglalkoztatott</i>	1 819
<i>ebből:</i> terápiás foglalkoztatás	186
kizárólag oktatás, képzés	1 633
<i>Foglalkoztatott összesen</i>	9 381

19. táblázat

A fogvatartottak foglalkoztatása költségvetési munkáltatás, bv. gazdasági társaságokban történő munkáltatás, továbbá egyéb foglalkoztatás keretében történik. A fogvatartottak foglalkoztatásának különféle formáiban részt vevő éves átlagléttszámot a fenti tábla mutatja. A következő kördiagramon pedig a munkáltatásra kötelezettek közül a foglalkoztatásba ténylegesen bevontak aránya látható (2014-ben 80%).

4. ábra

IV. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYRA VONATKOZÓ STATISZTIKÁK

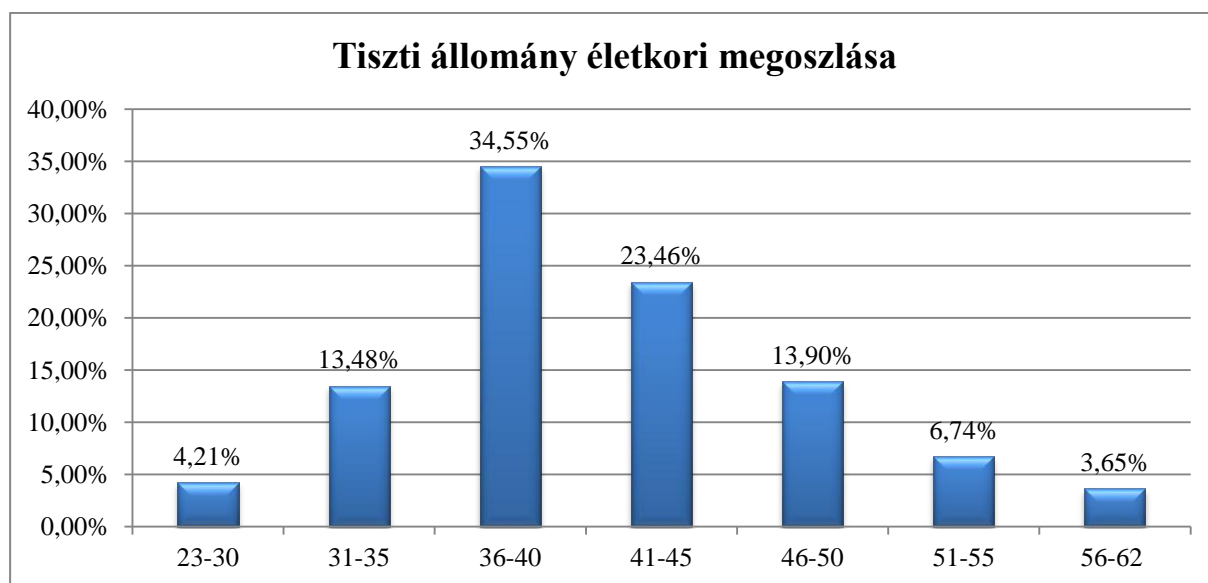
Alapvető adatok

A személyi állomány 2015. február 2-i létszáma 8 005 fő¹⁰ volt, ebből 2 434 nő és 5 571 fő férfi.

<i>A személyi állomány rendfokozat és nemek szerinti megoszlása</i>				
	<i>Tábornok, főtiszt, tiszt</i>	<i>Zászlós</i>	<i>Tiszthelyettes</i>	<i>Közalkalmazott</i>
<i>férfi</i>	835	1 379	3 041	316
<i>nő</i>	556	796	356	726

20. táblázat

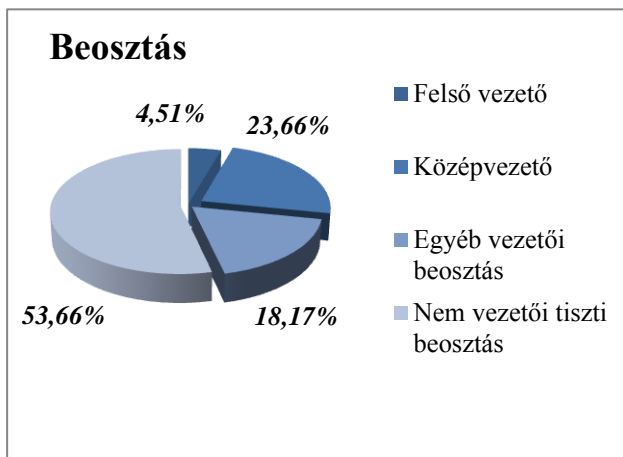
A személyi állomány nemi és rendfokozatonkénti megoszlásból látható, hogy a magasabb rendfokozatokban egyre nagyobb arányban vannak jelen a nők is, míg a közalkalmazottak között kifejezett többségben vannak.

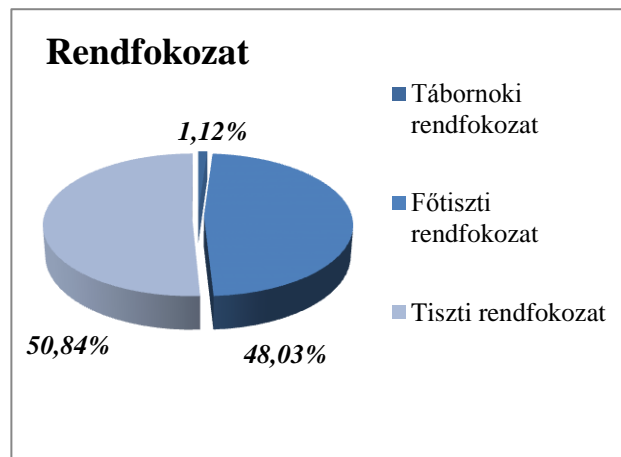
6. ábra

A tiszti állomány 1 391 főt tesz ki, melyek közül a legfiatalabbak (23-30 év közöttiek) aránya kevesebb, mint 5%, ugyanakkor figyelemre méltó az 50 év feletti személyi állományi tagok több, mint 10%-os aránya, amely vélhetően – a jogszabályi változások hatására – évről évre egyre növekszik majd.

¹⁰ További 69 fő részmunkaidős dolgozója van a Bv. Szervezetnek, akiket azonban nem szerepeltettünk az adatokban.

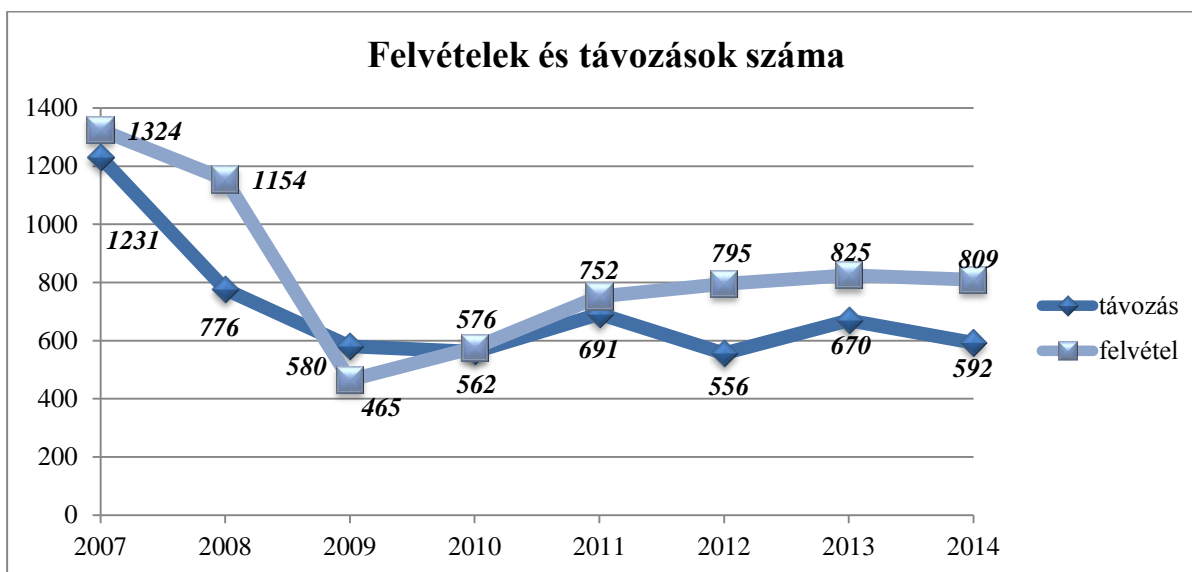
7. ábra

8. ábra

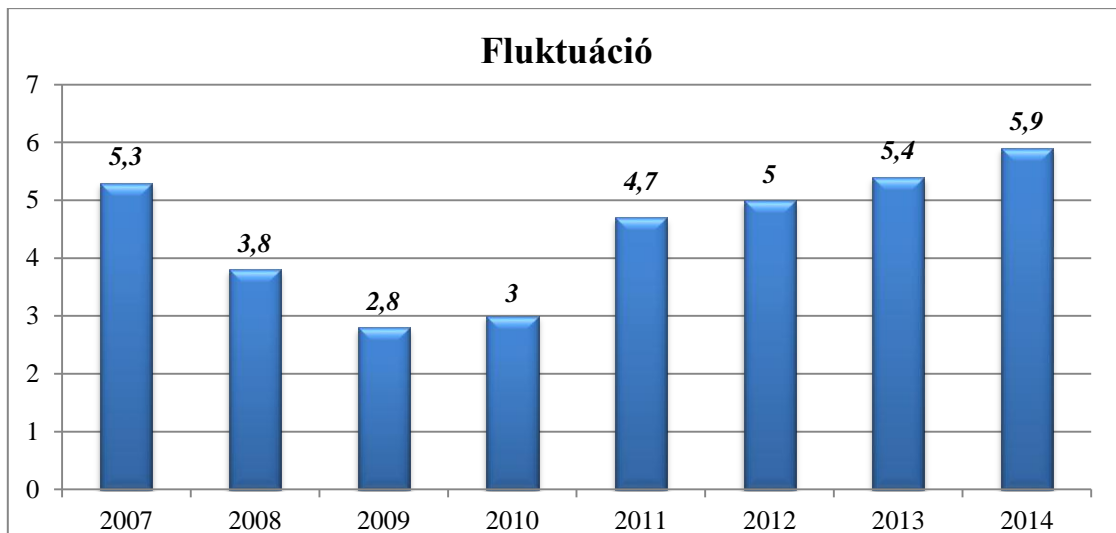
Beosztások tekintetében – a tiszti állományon belül – a nem vezetői beosztású személyi állomány többsége figyelhető meg.

Fluktuáció

9. ábra

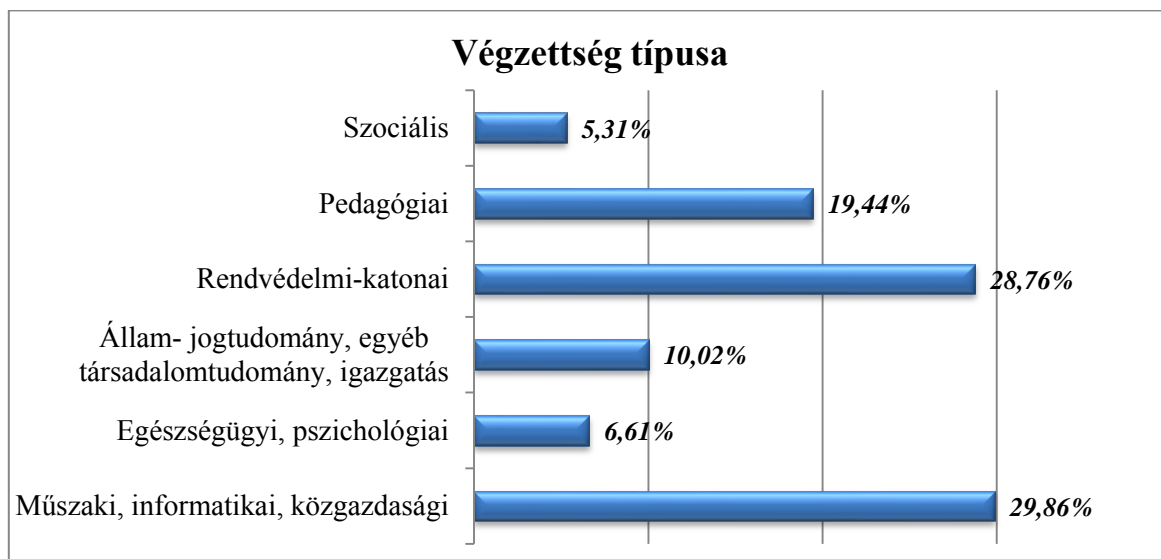
A felvételek és távozások arányából látható, hogy a Bv. Szervezet igyekszik fokozatosan feltölteni a részére rendszeresített állományi létszámot.

10. ábra¹¹

A fluktuációs trendekben a leglátványosabb változást a 2010 utáni időszak mutatja, ahol a növekedés mögött vélhetően a Szervezet személyi állományának helyzetét ért jogszabályi változások állnak.

Képzési adatok

11. ábra

A fenti ábrán a főiskolai-egyetemi végzettségű tiszti állomány végzettség-típusonkénti megoszlása látható. A szociális és pedagógiai végzettségű tisztek közel 80% reintegrációs szakterületen dolgozik. Összességében közel felének van pedagógiai (jellemzően tanár, tanítói), illetve szociális (jellemzően szociális munkás) végzettsége. A biztonsági szakterületen dolgozók több, mint fele szerezte végzettségét rendvédelmi, katonai felsőoktatási intézményben.

¹¹ Fluktuáció számítása: adott évi távozások száma (próbaidő alatt, közös megegyezéssel, lemondással) /adott évi munkajogi átlaglétszám * 100

V. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

A kormányközi együttműködés keretében működő – és jelenleg 47 tagot számláló – Európa Tanács¹² a büntetés-végrehajtás szempontjából kiemelt fontosságú szerv. Különböző jogi kötéserővel nem bír, azonban a tagállamok számára fontos és betartandó irányelveket fogalmaz meg ajánlások formájában, továbbá a börtönügy szempontjából releváns statisztikai adatgyűjtést is folytat. Az Európa Tanács éves pönológiai statisztikagyűjtése – amely nevét a francia megnevezés rövidítése után kapta – a SPACE kérdőív. A SPACE alapvetően két területet érint. A SPACE I adatgyűjtés az Európa Tanács tagállamaiban szabadságelvonással járó büntetést töltőkre, illetve az egyéb okból ilyen intézményekben fogvatartottakra vonatkozik. A SPACE II adatgyűjtés pedig a szabadságelvonással nem járó, illetve alternatív szankciókkal büntetettekre, pártfogoltakra gyűjt adatokat. Az adatokat minden évben egy-egy kérdőív formájában kéri be a tagállamok büntetés-végrehajtást felügyelő szervétől, illetve a pártfogó felügyelet irányító szervétől.

A begyűjtött adatok ellenőrzését, értelmezését és összehasonlíthatóvá tételének vizsgálatát egy munkacsoport végzi, mely jelentése megírásakor konzultál a nemzetek adatszolgáltatóival a minél pontosabb elemzések érdekében. Az adatok feldolgozása és validálása, valamint az ebből készített jelentés elkészítése többnyire egy évet vesz igénybe, így a legfrissebb elérhető ellenőrzött adatok általában két évvel ezelőtti dátumra vonatkoznak. A továbbiakban tehát ezekből a jelentésekből szemlézünk adatokat, az elérhető legfrissebb jelentések alapján. A 2015-ben elérhető legfrissebb adatokkal dolgozunk, melyek állapotokat vagy létszámokat tükröző adatok tekintetében 2013. szeptember 1-re vonatkoznak, egész évre vonatkozó mutatók tekintetében pedig a 2012. naptári évet mutatják be.

---

¹² Az Európa Tanács (Council of Europe) 47 tagállamot számlál, székhelye Strasbourg, hivatalos nyelve az angol és a francia. A tagállamok aláírták az Emberi Jogok Európai Egyezményét, amelynek betartására hozták létre az Emberi Jogok Európai Bíróságát.

Fogvatartotti ráta

A SPACE-I adataiból kirajzolódik, hogy a régió államai az Európai Tanács tagországainak átlagát meghaladó fogvatartotti rátákkal bírnak, Lengyelország, Cseh Köztársaság, a Szlovák Köztársaság és Magyarország esetén összességében növekvő tendenciák mellett.

<i>Fogvatartotti ráták¹³ alakulása Kelet-Európa országaiban</i>									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Európa Tanács átlag</i>	144,8	147,4	136,8	140,4	143,8	149,3	154	149,9	136,3
<i>Bulgária</i>	157,7	158,8	150,7	147,6	131,8	124	151,1	145,5	121,3
<i>Cseh Köztársaság</i>	186,4	185,6	184,8	200,6	210,4	209	220,9	215,5	154,7
<i>Lengyelország</i>	216,5	229,9	234,2	216	220,3	211,5	211,2	218,4	205,0
<i>Románia</i>	175,1	166,8	140,5	122,5	125,7	131,4	139,3	158,7	165,4
<i>Szlovák Köztársaság</i>	172,5	160,7	151,2	152,4	169,4	185,6	198,7	204,9	187,6
<i>Magyarország</i>	162,4	155	149,6	151,8	164,1	164,4	174,4	177,1	184,8
<i>Kelet-európai átlag</i>	178,4	176,1	168,5	165,1	170,2	170,9	182,6	186,6	169,8

21. táblázat Az adatok a „Council of Europe Annual Penal Statistics - Space I” kérdőívből, mindig a jelzett év szeptember 1-jére vonatkoznak.¹⁴

Zsúfoltság

<i>Fogvatartottak összlétszámának alakulása</i>			
	2011	2012	2013
<i>Csehország</i>	23 170	22 640	16 266
<i>Szlovákia</i>	10 713	11 075	10 152
<i>Lengyelország</i>	81 382	84 156	78 994
<i>Románia</i>	29 823	31 883	33 122
<i>Magyarország</i>	17 413	17 585	18 313
<i>Anglia és Wales</i>	85 374	86 048	83 842
<i>Franciaország</i>	72 326	76 407	78 363
<i>Spanyolország</i>	71 995	69 621	68 099
<i>Olaszország</i>	67 104	66 271	64 835
<i>Svédország</i>	6 742	6 431	5 868

22. táblázat

¹³ A korábbiaktól eltérően ezen fejezetben a fogvatartotti ráta 100 000 főre vetített értéket jelent.

¹⁴ Amennyiben más nincs feltüntetve, a SPACE I. kérdőívből származó adatok, mindig a jelzett év szeptember elsejére vonatkoznak

<i>Férőhelyek alakulása</i>			
	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Csehország</i>	20 501	21 307	20 924
<i>Szlovákia</i>	10 626	10 798	11 302
<i>Lengyelország</i>	86 123	86 906	97 311
<i>Románia</i>	33 402	26 821	28 487
<i>Magyarország</i>	12 604	12 668	12 639
<i>Anglia és Wales</i>	88 338	90 897	87 784
<i>Franciaország</i>	56 562	56 991	57 435
<i>Spanyolország</i>	75 637	77 895	77 895
<i>Olaszország</i>	45 647	45 568	47 703
<i>Svédország</i>	6 977	7 040	6 586

23. táblázat

<i>Zsúfoltság alakulása</i>			
	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Európa Tanács átlag</i>	99,5	97,7	94,2
<i>Csehország</i>	113,0	106,3	77,7
<i>Szlovákia</i>	100,8	102,6	89,8
<i>Lengyelország</i>	94,5	96,8	81,2
<i>Románia</i>	89,3	118,9	116,3
<i>Magyarország</i>	138,2	138,8	144,9
<i>Anglia és Wales</i>	96,6	94,7	95,5
<i>Franciaország</i>	127,9	134,1	136,4
<i>Spanyolország</i>	95,2	89,4	87,4
<i>Olaszország</i>	147,0	145,4	135,9
<i>Svédország</i>	96,6	91,3	89,1

24. táblázat

Öngyilkosság

Fogvatartottak által elkövetett öngyilkosságok tekintetében mind a szám, mind pedig a ráta az alábbiakban kerül bemutatásra.

<i>Öngyilkosságok számának alakulása</i>			
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
<i>Csehország</i>	13	9	16
<i>Szlovákia</i>	7	7	6
<i>Lengyelország</i>	34	22	18
<i>Románia</i>	7	9	22
<i>Magyarország</i>	7	9	8
<i>Anglia és Wales</i>	58	57	60
<i>Franciaország</i>	95	100	96
<i>Spanyolország</i>	32	17	30
<i>Olaszország</i>	55	63	56
<i>Svédország</i>	1	7	7

25. táblázat Az adatok a jelzett naptári évre vonatkoznak.

Öngyilkosságok 10 000 fogvatartottra vetített rátája			
	2010	2011	2012
<i>Európa Tanács átlag</i>	6,7	7,7	11,2
<i>Csehország</i>	5,6	5,7	5,5
<i>Szlovákia</i>	6,5	6,3	6,9
<i>Lengyelország</i>	4,2	4,0	2,8
<i>Románia</i>	2,3	2,2	2,7
Magyarország	4,0	4,0	4,9
<i>Anglia és Wales</i>	6,8	6,7	6,8
<i>Franciaország</i>	13,1	12,4	12,8
<i>Spanyolország</i>	4,4	4,6	2,5
<i>Olaszország</i>	8,2	8,3	9,7
<i>Svédország</i>	1,5	1,6	11,9

26. táblázat Az adatok a jelzett naptári évre vonatkoznak.

Fogvatartotti és személyi állomány létszámának aránya

Személyi állomány létszámának alakulása			
	2010	2011	2012
<i>Csehország</i>	10 501	10 879	10 548
<i>Szlovákia</i>	5 221	5 183	5 175
<i>Lengyelország</i>	29 480	29 497	29 553
<i>Románia</i>	12 312	12 141	12 560
Magyarország	7 779	7 840	7 882
<i>Anglia és Wales</i>	45 720	42 345	38 694
<i>Franciaország</i>	35 633	34 691	35 081
<i>Spanyolország</i>	30 878	29 975	30 387
<i>Olaszország</i>	44 631	46 252	45 772
<i>Svédország</i>	7 043	6 799	6 860

27. táblázat

<i>Fogvatartotti és a személyi állomány létszámának aránya</i>			
	2010	2011	2012
<i>Csehország</i>	2,2	2,1	1,5
<i>Szlovákia</i>	2,1	2,1	2,0
<i>Lengyelország</i>	2,8	2,9	2,7
<i>Románia</i>	2,4	2,6	2,6
Magyarország	2,2	2,2	2,3
<i>Anglia és Wales</i>	1,9	2,0	2,2
<i>Franciaország</i>	2,0	2,2	2,2
<i>Spanyolország</i>	2,3	2,3	2,2
<i>Olaszország</i>	1,5	1,4	1,4
<i>Svédország</i>	1,0	0,9	0,9

28. táblázat

A fenti táblázat értékei azt mutatják, hogy egy személyi állományi tagra arányszámokban mérve hány fogvatartott jut.

Külföldi fogvatartottak létszáma, aránya

Az országokban a külföldi vagy ismeretlen állampolgárságú fogvatartottak aránya erőteljes eltéréseket mutat, a nyugat-európai országokban általában 30% feletti arány figyelhető meg, míg a kelet-európai országokban ritkán haladja meg a 2%-ot az arányuk. Magyarországon ez a szám az elmúlt években 3,5-3,7% körül mozgott, amely európai viszonylatban meglehetősen alacsony arányt mutat.

<i>Külföldi fogvatartottak létszámának alakulása</i>			
	2010	2011	2012
<i>Csehország</i>	1 730	1 715	1 444
<i>Szlovákia</i>	201	218	226
<i>Lengyelország</i>	550	566	521
<i>Románia</i>	208	183	185
Magyarország	629	648	641
<i>Anglia és Wales</i>	10 779	12 810	11 663
<i>Franciaország</i>	12 452	13 925	14 390
<i>Spanyolország</i>	25 484	23 423	21 846
<i>Olaszország</i>	24 155	23 773	22 878
<i>Svédország</i>	1 419	1 530	1 383

29. táblázat

Külföldi fogvatartottak aránya az összlétszámhoz képest (%)			
	2010	2011	2012
<i>Európa Tanács átlag</i>	21	21,3	22,8
<i>Csehország</i>	7,5	7,6	8,9
<i>Szlovákia</i>	1,9	2	2,2
<i>Lengyelország</i>	0,7	0,7	0,7
<i>Románia</i>	0,7	0,6	0,6
Magyarország	3,6	3,7	3,5
<i>Anglia és Wales</i>	12,6	14,9	13,9
<i>Franciaország</i>	17,2	18,2	18,4
<i>Spanyolország</i>	35,4	33,6	32,1
<i>Olaszország</i>	36	35,9	36,3
<i>Svédország</i>	27,6	31,5	31,6

30. táblázat

VI. IDŐSKORÚ FOGVATARTOTTAK JELLEMZŐ ADATAI

60 évnél idősebb fogvatartottak létszámának alakulása							
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Fogvatartotti létszám</i>	<i>fő</i>	16 459	17 413	17 585	18 042	18 457	18 062
<i>Átlag életkor</i>	<i>év</i>	35,25	35,66	35,75	36,08	36,66	36,75
<i>60 év feletti fogvatartottak aránya</i>	<i>%</i>	1,74	1,83	2,14	2,13	2,66	2,8

31. táblázat

Ahogy a fenti táblázat is mutatja, a fogvatartotti átlagéletkor évről évre növekszik, az elmúlt 5 évben másfél évet emelkedett. Ennek oka, hogy a fogvatartotti összpopulációban egyre növekvő számban vannak jelen az időskorú fogvatartottak. A 2015. januári adatok alapján 505 fő 60 év feletti fogvatartott volt a magyar bv. intézetekben, ez 2,8%-át jelenti az összes fogvatartottnak.¹⁵

Iskolai végzettség				
	60 évnél idősebb fogvatartottak		Fogvatartottak összesen	
	Fő	%	Fő	%
<i>Analfabéta</i>	11	2,22	151	0,84
<i>Kevesebb, mint 8 oszt.</i>	35	7,06	2 271	12,62
<i>Általános iskola</i>	178	35,89	8 736	48,54
<i>Befejezetlen középiskola</i>	10	2,02	1287	7,15
<i>Szakiskola</i>	98	19,76	3 254	18,08
<i>Érettségi</i>	91	18,35	1 828	10,16
<i>Egyetem-főiskola</i>	73	14,72	469	2,61
<i>Összesen:</i>	496	100,00	17 996	100,00
<i>N.a.</i>	9		66	

32. táblázat

Az időskorú fogvatartottak iskolai végzettségét mutatja a fenti táblázat. Látható, hogy az összfogvatartotti adatokhoz mérten több kategóriában is érdekes eltérés figyelhető meg, így például az egyetemi, főiskolai végzettségű fogvatartottak között, ami a 60 év felettiiek esetén több mint 5-szörös arányban jellemző, mint az átlag fogvatartottak körében. Ugyanakkor nem állapíthatjuk meg azt sem, hogy általánosságban véve magasabban képzettek lennének az időskorú fogvatartottak, mert a skála másik vége, az analfabetizmus is majdnem háromszor olyan gyakran jelenik meg körükben, mint az átlag fogvatartotti populációban.

¹⁵ Az „*átlagéletkor*”, illetve a „*60 év feletti fogvatartottak aránya*” az adott év december 31-i számokat tükrözik, kivéve 2015. évet, ahol január 6-i adatok szerepelnek.

Ezen felül összevetettük a legmagasabb iskolai végzettséget az elkövetett bűncselekményekkel. Az adatlekérés pillanatában egyetemi, főiskolai végzettségű időskorú fogvatartottak jelentős többsége (63%-a) nem erőszakos bűncselekményért tölti jogerős büntetését/előzetes letartóztatását (jellemzően pl. csalás, sikkasztás, közokirat hamisítás). Amennyiben csak a jogerős ítéletekkel rendelkező fogvatartottakat nézzük, akkor ez az arány még magasabb (75%). Az egyre alacsonyabb iskolai végzettségi szinttel egyre nő azon fogvatartottak aránya, akik erőszakos bűncselekményért töltik jogerős vagy előzetes büntetésüket.

Fontosnak tartottuk megvizsgálni ezen speciális csoporton belül a munkavégzés és munkaképesség kérdését is. Az időskorú fogvatartottak közül az adatlekérés pillanatában 114 fő dolgozott, amely a mintának mindössze 22,6%-át adja. A nem dolgozók közül 139 fő nyugdíjas vagy rokkantnyugdíjas, amely 27,5%-ot jelent. Az időskorú fogvatartottak fennmaradó része (50,1%) pedig egyéb okból nem dolgozik, nem tud munkát vállalni.

Visszaesési mutatók				
	Összesen		60 éves kor feletti fogvatartottak	
Visszaesési fok	fő	%	fő	%
<i>Első bűntényes</i>	8 232	45,58	264	52,28
<i>Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő</i>	619	3,43	21	4,16
<i>Különös visszaeső</i>	1 569	8,69	29	5,74
<i>Visszaeső</i>	2 980	16,50	64	12,67
<i>Többszörös visszaeső</i>	2 656	14,70	64	12,67
<i>Erőszakos többszörös visszaeső</i>	251	1,39	9	1,78
<i>N.a.</i>	1 755	9,72	54	10,69
<i>Összesen:</i>	18 062	100,00	505	100,00

33. táblázat

A visszaesési mutatók tekintetében látható, hogy összességében alacsonyabb a visszaesők és magasabb az első bűntényesek aránya a 60 éves kor feletti fogvatartottak esetén (kivételt képez az erőszakos többszörös visszaesők csoportja, ahol némileg magasabb az időskorúak aránya).

Végrehajtási fok				
	Összesen	(%)	60 éves kor feletti fogvatartottak	(%)
<i>Fegyház</i>	3 869	21,42%	90	17,82%
<i>Börtön</i>	7 825	43,32%	210	41,58%
<i>Fogház</i>	1 120	6,20%	48	9,50%
<i>Büntetőjogi elzárás</i>	32	0,18%	1	0,20%
<i>Előzetes, elsőfokú ítéletig</i>	3 446	19,08%	82	16,24%
<i>Előzetes, nem jogerősen elítélt</i>	851	4,71%	23	4,55%
<i>Elzárás</i>	271	1,50%	18	3,56%
<i>Fiatalkorú előzetes elsőfokú ítéletig</i>	98	0,54%	-	-
<i>Fiatalkorú előzetes, nem jogerősen elítélt</i>	23	0,13%	-	-
<i>Ideiglenes kényszergyógykezelt</i>	26	0,14%	4	0,79%
<i>Kényszergyógykezelt</i>	151	0,84%	24	4,75%
<i>Közérdekű munka átváltoztatása (fogház)</i>	96	0,53%	0	0,00%
<i>Pénzbüntetés átváltoztatása (fogház)</i>	233	1,29%	5	0,99%
<i>Átadás átvételi letartóztatott</i>	17	0,09%	0	0,00%
<i>Bv. átvételi letartóztatott</i>	4	0,02%	0	0,00%
Összesen	18 062	100,00%	505	100,00%

34. táblázat

A végrehajtási fokozat szerinti bontást bemutató táblázatban megfigyelhető, hogy nincs kirívó eltérés az időskorú fogvatartottak csoportja és az átlag fogvatartotti minta között, egyetlen kivétellel; ugyanis a kényszergyógykezelték és az ideiglenesen kényszergyógykezelték aránya meglehetősen magas az átlag fogvatartotti populációhoz mérten.

VII. FOGALOMTÁR

Az alább felsorolt fogalmak nem pontos jogi definíciók, elsősorban a statisztikák megértését szolgálják. Céljuk, hogy komolyabb jogi előképzettség nélkül is értelmezhetővé váljanak a börtönstatisztikákban használt fogalmak.

SZERVEZETI ALAPFOGALMAK

Büntetés-végrehajtási Szervezet

A Büntetés-végrehajtási Szervezet végrehajtja a törvényileg meghatározott szabadság- elvonással járó szankciókat,¹⁶ valamint a szabadultak utógondozásával, pártfogó felügyelettel kapcsolatos feladatokat. A Büntetés-végrehajtási Szervezet a Belügyminisztérium irányítása alatt álló, önálló fegyveres rendvédelmi szerv.

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP)

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a Büntetés-végrehajtási Szervezet középírányító szerve, élén a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka áll. A BVOP ellátja a büntetés-végrehajtási szervek felügyeletét, ellenőrzését és szakmai irányítását.

Büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai

A büntetés-végrehajtás gazdasági társasága olyan 100% állami tulajdonú, kiemelkedő társadalmi és közbiztonsági érdeket szolgáló korlátolt felelősségű társaság, amelynek célja a fogvatartottak munkáltatása a rendelkezésre álló erőforrások hatékony kihasználásával, profitorientált módon - holding szervezetbe tagozottan.

Büntetés-végrehajtási intézet

A büntetés-végrehajtási intézet, köznyelvben *börtön*, a Büntetés-végrehajtási Szervezet egy olyan intézmény, melyben a szabadságvesztést ténylegesen végrehajtják. Az intézeteket funkciójuk szerint többféle módon lehet csoportosítani. Megkülönböztethető ügynevezett előzetes és letöltő intézet. Az előzetes vagy megyei intézetek elsődleges feladata az előzetes letartóztatás, míg a letöltő vagy országos intézeteké a bírói ítélet végrehajtása (az ítélet letöltése). Mindemellett megkülönböztethetünk más szakmailag speciális intézeteket, intézményeket melyek női, fiatalkorú, vagy gyógykezelés alatt álló fogvatartottak elhelyezését szolgálják. Szakmai terminusban a büntetés-végrehajtási intézet használatos, a börtön ugyanis egy végrehajtási fokozat (lásd alább).

Fogház, börtön, fegyház

A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban kell végrehajtani, azaz fegyházban, börtönben vagy fogházban. A börtön tehát a köznyelvi használat mellett/ellenében nem egy intézet, hanem a büntetés végrehajtásának egy fokozata, amelyet a

---

¹⁶ Büntetések, intézkedések, büntetőeljárású kényszerintézkedések, szabálysértési elzárás.

bírósági ítéletben határoznak meg. A fogház a legenyhébb, a fegyház a legszigorúbb végrehajtási fokozat. Az egyes fokozatok szigorúsága megnyilvánul a fogvatartottak eltérő életrendjében, az egyén felett gyakorolt intézményi kontroll mértékében, a megszerezhető kedvezmények körében stb. A büntetést lehetőleg az elítélt lakóhelyéhez legközelebb hajtják végre a Büntetés-végrehajtási Szervezet által kijelölt intézetben.

Büntetés-végrehajtási pártfogás

A pártfogó felügyelet célja, hogy elősegítse annak megakadályozását, hogy a szabadult személy ismételten bűncselekményt kövessen el, segítséget nyújtson a társadalomba való beilleszkedéséhez, az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez. A pártfogó felügyelet végrehajtása során egyaránt érvényesül a támogató és a kontroll funkció. Célja a fogvatartott elítéltek szabadulásra való felkészítése, feltételes szabadságra bocsátást megelőzően környezettanulmány készítése, a szabadságvesztésből szabadulniuk nyújtott utógondozás lehetőségének biztosítása.

FOGVATARTOTTI ALAPFOGALMAK

Fogvatartott

A büntetés-végrehajtási terminológiában a fogvatartott egy gyűjtőfogalom, a büntetés-végrehajtási intézetekben lévő – szabadságuktól bármilyen jogcím alatt megfosztott – személyeket jelöli. Azaz beletartoznak azok, akik jogerős bírósági ítélettel bírnak, az előzetesen letartóztatottak, a kényszergyógykezelték stb. (lásd alább).

Büntetőjogi elzárás

Kisebb súlyú bűncselekmények elkövetése miatt 5-90 (fiatalkorú esetén 3-30) nap időtartamban kiszabható büntetőjogi szankció.

Előzetes, elsőfokú ítéletig:

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt (előzetesen letartóztatott) az első fokon eljáró bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig.

Előzetes, nem jogerősen elítélt

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt (előzetesen letartóztatott) a bíróság ítéletének jogerőre emelkedéséig.

Elzárás

A szabadságvesztés és a szabadságelvonással nem járó szankciók közötti büntetőjogi intézmény. Fajtái: büntetőjogi-, szabálysértési-, pénzbírság helyébe lépő, illetve a közérdekű munka helyébe lépő elzárás. Kizárólag törvény állapíthatja meg, bíróság szabhatja ki tárgyaláson, és olyan büntetés-végrehajtási intézetben hajtható végre, amelyet a végrehajtására kijelöltek.

Fiatalkorú előzetes elsőfokú ítéletig

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló - a bűncselekmény elkövetésekor a 18. életévét még be nem töltött - terhelt (előzetesen letartóztatott) az első fokon eljáró bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig.

Fiatalkorú előzetes, nem jogerősen elítélt

Személyi szabadság bírói elvonásával járó kényszerintézkedés hatálya alatt álló - a bűncselekmény elkövetésekor a 18. életévét még be nem töltött - terhelt (előzetesen letartóztatott) a bíróság ítéletének jogerőre emelkedéséig.

Ideiglenes kényszergyógykezelés

Személyi szabadság elvonásával járó, jogerős bírói ítélet nélküli büntető-eljárásjogi kényszerintézkedés abban az esetben, ha a terhelt állapota miatt megalapozhatóan kényszergyógykezelés elrendelésére fog sor kerülni. Célja a bűnismétlés megakadályozása és a terhelt gyógyításának megkezdése.

Kényszergyógykezelés

Büntetőjogi gyógyító jellegű kényszerintézkedés abban az esetben, ha a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetője az elméműködésének kóros állapota miatt nem büntethető. Elsődleges célja a gyógyítás.

Közérdekű munka átváltoztatása (fogház)

A szabálysértési eljárásban kiszabott közérdekű munka teljesítésének elmulasztása miatt alkalmazott büntetés. Átváltoztatás esetén 6 óra munka egy napi elzárásnak felel meg.

Pénzbüntetés átváltoztatása (fogház)

A szabálysértési eljárásban kiszabott pénzbírság meg nem fizetése esetén alkalmazott büntetés. Az átváltás napi tétele 5.000,- Forint.

Átadás-átvételi letartóztatott

Európai elfogatóparancs vagy bűnügyi jogsegély alapján Magyarországról külföldi igazságszolgáltatásnak ideiglenesen vagy végleg átadott terhelt.

Bv. átvételi letartóztatott

Európai elfogatóparancs vagy bűnügyi jogsegély alapján a magyar igazságszolgáltatásnak ideiglenesen vagy végleg átadott terhelt.

Visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő

Ha korábban az elítélt szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, de szabadulása óta az újabb bűncselekmény elkövetéséig több mint három év telt el. Szintén ebbe a kategóriába tartozik a fogvatartott, ha korábbi vagy jelenlegi bűncselekménye, vagy mindkettő gondatlan elkövetés volt.

Különös visszaeső

Ha az elítélt mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el, és az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

Visszaeső

Ha az elítélt korábban szándékos bűncselekmény miatt (nem feltétlenül ugyanolyan vagy hasonló jellegű) végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és szabadulása óta az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

Többszörös visszaeső

Ha az elítélt korábban már visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó szabadulásától az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el.

Erőszakos többszörös visszaeső

Ha az elítélt többszörös visszaeső és mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követett el.